

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Aan de voorzitters van het College van Bestuur
van de universiteiten en hogescholen
cc HBO-raad, VSNU

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
420537

Datum 13 juli 2012
Betreft Voorlichting wijzigingen maatregel langstudeerders

Geachte voorzitter,

In de Wet verhoging collegegeld langstudeerders vastgesteld (Stb. 2011, 368) is bepaald welke groepen studenten vanaf het studiejaar 2012/2013 het verhoogd wettelijk collegegeld zijn verschuldigd. Met deze brief wil ik u informeren over recente wijzigingen van de langstudeerdersmaatregel die voor u gevolgen hebben.

Een aantal recente ontwikkelingen hebben aanleiding gegeven tot wijzigingen van de langstudeerdersmaatregel. Deze wijzigingen hebben vanaf 1 september 2012 consequenties, ook voor uw instelling. Op dat moment wordt het verhoogde wettelijke collegegeld materieel ook ingevoerd.

- a. Op woensdag 11 juli 2012 heeft de Rechtbank 's-Gravenhage uitspraak gedaan¹ in de rechtszaak die door ISO cs. tegen de Staat inzake de langstudeerdersmaatregel is aangespannen.
- b. Op 12 juni 2012 zijn tijdens de behandeling van de maatregel in de Eerste Kamer wijzigingen aanvaard die van toepassing zijn op de volgende studenten: gehandicapte en chronisch zieke studenten en deeltijdstudenten (Kamerstuknr. 33 259).
- c. Deze zomer wordt er een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) gepubliceerd die betrekking heeft op studenten die in september in- en uitgeschreven zijn.

In deze brief ga ik kort in op de inhoudelijke strekking van deze wijzigingen en beschrijf ik de acties bij DUO in verband met de uitvoering daarvan en de acties die ik van de instellingen verwacht. Ik ben mij ervan bewust dat de uitspraak van de rechtbank in dit stadium een groot beroep doet op de inzet bij de universiteiten en hogescholen.

¹ LJN: BX0977, Rechtbank 's-Gravenhage, 407921/HA ZA 11-2726

1. Inhoudelijke wijzingen regelgeving

a. Uitspraak rechtszaak

De Rechtbank 's-Gravenhage heeft zoals u bekend, zeer onlangs uitspraak gedaan in de rechtszaak die door ISO cs. tegen de Staat inzake de langstudeerders - maatregel is aangespannen.

Het oordeel van de rechtbank laat zich als volgt kort samenvatten. De Wet langstudeerders is een gerechtvaardigde stap, aangezien het recht op en de toegang tot onderwijs niet in disproportionele mate wordt gereguleerd. Deze wet maakt geen inbreuk op enig eigendomsrecht van studenten en respecteert voor een belangrijk deel het gelijkheidsbeginsel in voldoende mate. De belangrijkste vorderingen jegens de Staat zijn afgewezen.

Slechts ten aanzien van een bepaalde groep deeltijdstudenten - die zich uiterlijk op 1 februari 2011 hebben ingeschreven voor een deeltijdopleiding waarvan het door de desbetreffende onderwijsinstelling vastgelegde en feitelijk verzorgde onderwijsprogramma een minimumduur kent die langer is dan het aantal jaren dat de som is van het totale aantal te behalen studiepunten, gedeeld door zestig, zo nodig af te ronden naar boven – is de rechtbank van oordeel dat deze onrechtmatig is wegens schending van het in artikel 1 van het Twaalfde Protocol bij het EVRM vastgelegde gelijkheidsbeginsel. De rechtbank heeft de Staat geboden de Wet langstudeerders buiten werking te stellen voorzover het deze groep studenten betreft.

Momenteel wordt een AmvB voorbereid waarin de uitspraak van de rechtbank wordt verwerkt: studenten die zich uiterlijk op 1 februari 2011 hebben ingeschreven voor een deeltijdse opleiding zijn pas het verhoogde wettelijke collegegeld verschuldigd indien zij meer dan één jaar langer staan ingeschreven dan de duur die bepaald is in de door de onderwijsinstelling vastgestelde Onderwijs- en Examenregeling (OER). Bepalend is het OER dat op 1 februari 2011 gold.

b. Wijzigingen WHW omdat het wenselijk is de langstudeerders- maatregel voor gehandicapten, chronisch zieken en deeltijdstudenten aan te passen

Op 12 juni 2012 zijn tijdens de behandeling van de maatregel in de Eerste Kamer wijzigingen aanvaard die van toepassing zijn op gehandicapte en chronisch zieke studenten en deeltijdstudenten (Kamerstuknr, 33 259). In deze wet is het volgende bepaald:

- Deeltijdstudenten en andere studenten zonder recht op studiefinanciering, die als gevolg van een chronische ziekte of handicap de opleiding niet kunnen afronden binnen de nominale cursusduur, hebben recht op één extra uitloopjaar in de bachelor- of masterfase en zijn daarmee gelijkgesteld aan voltijdstudenten;
- Hernieuwde rechten voor studenten die vanwege een tijdens de bachelor- of masteropleiding ontstane handicap of chronische ziekte niet in staat zijn die opleiding met goed gevolg af te sluiten. De teller gaat voor deze studenten weer op nul. Dit is conform hernieuwde rechten studiefinanciering voor deze groep studenten;
- Het profileringsfonds wordt ook opengesteld voor deeltijdstudenten die langer studeren dan wenselijk is vanwege bijzondere omstandigheden. Onvoldoende

studeerbaarheid is één van deze omstandigheden. De student, ook de deeltijdstudent, dient in de gelegenheid te worden gesteld om zijn opleiding binnen een zodanige periode af te ronden zonder langstudeerder te worden. Hiervoor worden extra middelen beschikbaar gesteld.

c) September in- en uitschrijvingen:

Tot slot wordt deze zomer een AmvB gepubliceerd die het Uitvoeringsbesluit WHW 2008 wijzigt, waardoor studenten die zich in september hebben in- en uitgeschreven en zich dat jaar niet opnieuw hebben ingeschreven een extra uitloopjaar krijgen toegekend. Hierdoor is het verhoogde wettelijke collegegeld een jaar later op deze studenten van toepassing. Dit geldt overigens alleen voor studenten die zich gedurende dat studiejaar niet opnieuw hebben ingeschreven voor een andere opleiding. De regeling geldt ook voor studenten die zich vóór september 2010 in september hebben uitgeschreven, maar waar dit pas in november geëffectueerd is.

2 Wat doet DUO en heeft DUO al gedaan

Ad a)

De studenten worden van de algemene gevolgen van de uitspraak van de rechtbank en ook van de overige wijzigingen op de hoogte gesteld via www.duo.nl en www.rijksoverheid.nl.

Ook via mijn duo.nl worden studenten over hun status geïnformeerd. Wel moet ik daarbij opmerken dat het voor DUO niet uitvoerbaar is voor 1 september 2012 de informatievoorziening aan instellingen en studenten via mijn duo.nl en het informatiesysteem indicatie soort collegegeld aan te passen aan de uitspraak van de rechtbank en de aanpassing in de regelgeving die daartoe nu is voorzien. Totdat deze aanpassing is gerealiseerd, zal de instelling conform de afspraken die daarover met DUO zijn gemaakt, een indicatie ontvangen over het collegegeld dat een deeltijdse student is verschuldigd, zoals dat vóór de uitspraak was voorzien. Deze indicatie zal in voorkomende gevallen dus niet correct zijn, want die is namelijk nog gebaseerd op de nominale studieduur conform de wet (het aantal jaren dat de som is van het totale aantal te behalen studiepunten, gedeeld door zestig, zo nodig af te ronden naar boven).

DUO zal onderzoeken of het proces per studiejaar 2013/14 wel geautomatiseerd kan worden en over de technische uitwerking daarvan met instellingen in overleg treden.

Ad b)

DUO zal de instellingen binnenkort informeren over de herberekening van de rijksbijdrage 2012. In de aangepaste rijksbijdrage is onder meer het bedrag opgenomen van in totaal € 10 miljoen: instellingen worden geacht deeltijdstudenten, die vanwege bijzondere omstandigheden en vanwege problemen als gevolg van de studeerbaarheid van het opleidingsprogramma langstudeerder zijn, via het profileringsfonds een financiële tegemoetkoming te geven (Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 31 288, nr. 285).

Bij deze herberekening is uitgegaan van het aantal langstudeerders conform de wetgeving voor de aangehaalde aanpassingen. Dit zal ook voor het begrotingsjaar 2013 gebeuren, aangezien DUO nu niet beschikt over het aantal deeltijds-

studenten waarop de langstudeerdersmaatregel geen betrekking heeft. Dit heeft tot gevolg dat ik de berekening van de langstudeerderskorting in elk geval voor het begrotingsjaar 2013 aanpassen indien blijkt dat sprake is van aantallen studenten waarop de maatregel alsnog niet van toepassing is (en dus onbedoeld sprake van een instellingspecifieke korting). Het gaat hier dus om het aantal langstudeerders per 2011. Ik verzoek u daartoe aan DUO te melden welke studenten uit de opgave die DUO aan uw instelling heeft gedaan over het aantal langstudeerders per 30 september 2011 niet het verhoogd collegegeld zijn verschuldigd. U dient deze gegevens aan DUO door te geven, vergezeld van een accountantsverklaring conform een nog door DUO aan de instellingen door te geven wijze. Bij wijziging van de betreffende aantallen zal ook bezien worden of het bedrag dat onder de noemer profileringsfonds beschikbaar is gesteld voor de periode 2012-2016 moet worden gecorrigeerd.

Ad c)

Het extra uitloopjaar dat is voorzien voor studenten die zich in september hebben in- en uitgeschreven wordt ambtshalve door DUO toegekend via het systeem indicatie soort collegegeld. U krijgt als instelling dus de juiste indicatie collegegeld indien er sprake is geweest van een september in- en uitschrijving.

3 Wat wordt van de instellingen verwacht

Het bovenstaande betekent voor u concreet het volgende:

Ad a)

Ik stel het op prijs indien u in aanvulling op de door DUO en van rijkswege verstrekte informatie ook zelf de bij uw instelling ingeschreven studenten informeert.

Gelet op de uitspraak van de rechtbank en de maatregel die daar uit voortvloeit, is het verder nodig dat u inventariseert bij welke deeltijdse opleidingen in de door uw instelling vastgestelde Onderwijs- en Examenregeling (OER) expliciet is bepaald dat de studieduur op of vóór 1 februari 2011 langer was dan voor de voltijdse opleiding gold. Tenslotte is alleen op deze opleidingen de uitspraak van de rechtbank van toepassing, en dus niet voor alle deeltijdse opleidingen.

Aangezien DUO niet over de relevante informatie beschikt, zal de instelling zelf per opleiding en daarbij ingeschreven studenten moeten bepalen of sprake is van verhoogd wettelijk collegegeld of niet. Daar waar de nominale studieduur conform de wet en het OER gelijk zijn, zal de indicatie collegegeld door DUO juist zijn.

DUO zal bij instellingspecifieke vragen van betreffende studenten deze doorverwijzen naar de instelling. Ik ga er daarom van uit dat u deze brief binnen uw instelling aan de betrokken medewerkers zal verspreiden.

Tot slot merk ik op dat de langstudeerdersmaatregel voor de deeltijdstudenten die na 1 februari 2011 zijn ingeschreven gewoon van toepassing is. Daarnaast wijs ik u erop dat het comprimeren van deeltijdstudies niet ten koste mag gaan van de kwaliteit.

Ad b)

De aangehaalde wet heeft tot gevolg dat de categorie deeltijdstudenten die ná 1 februari 2011 nominaal studeert maar door de vormgeving van het programma over de wettelijke nominale duur plus een jaar uitloop heen komt in algemene zin voor een tegemoetkoming uit het profileringsfonds in aanmerking komt. Dit vloeit voort uit artikel 7.51 lid f waarin de studeerbaarheid van de opleiding wordt genoemd. Onvoldoende studeerbaarheid is een van de bijzondere omstandigheden op grond waarvan de student financiële ondersteuning kan krijgen van een instelling. De student, ook de deeltijdstudent, dient in de gelegenheid te worden gesteld om zijn opleiding binnen een zodanige periode af te ronden zonder langstudeerder te worden. Ik ga ervan uit dat u daartoe tijdig de regeling inzake het profileringsfonds bij uw instelling aanpast en de studenten die zijn ingeschreven bij uw instelling daarover informeert.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Halbe Zijlstra